

UTVALGSRAPPORT OM NY ORGANISERING AV NORGES FISKERIHØGSKOLE

En fusjon mellom Høgskolen i Tromsø og Universitetet i Tromsø vil få konsekvenser for flere fagområder også ved Norges fiskerihøgskole (NFH). En del muligheter, spesielt knyttet til økonomifagene, ble utredet tidligere i vinter (Tenketanken i Økonomi). Styret ved NFH vedtok i møte den 19. og 20. mars 2007 å oppnevne et utvalg som skal se på konsekvensene av fusjonen for NFH.

Utvalget fikk følgende mandat:

- Generelt bes utvalget vurdere fusjonen og de organisasjonsmessige endringene som blir foreslått, i forhold til de oppgaver NFH har som nasjonal institusjon med ansvar for høyere fiskeriutdanning og fiskeriforskning, jfr. NFHs strategiplan og andre dokumenter som beskriver de overordnede mål for NFHs virksomhet. Utvalget skal formulere forslag som kan bidra til at NFH etter fusjonen kan ivareta sine forpliktelser innen fiskeri- og havbruksforskning og undervisning.
- Utvalget skal spesielt vurdere organiseringen av NFHs utdanningstilbud etter en eventuell fusjon, både biologifagene og når det gjelder de flerfaglige studietilbudene som er rettet mot arbeidsmarkedene i fiskeri- og havbruksnæringen. Utvalget skal skissere forslag som kan bidra til å styrke NFHs studietilbud både på tradisjonelle og på nye arbeidsmarkeder i ekspansjon.
- Utvalget bes også vurdere ulike alternativer for den framtidige organiseringen av NFH innenfor universitetet.
- Utvalget bes levere sin innstilling innen utgangen av oktober 2007.

Utvalget ble sammensatt med følgende personer:

- ISAM: Bjørn Hersoug (leder)
- IMAB: Olaf Styrvold
- IAB: Kurt Tande
- IFØ: Derek Clark
- Adm: Terje Aspen
- Student: Johnny Stikholmen
- Sekretær: Geir-Bjarne Solborg Bendiksen

Utvalgets anbefalinger er enstemmig.

1. NFH – bakgrunn

For å forstå dagens utfordringer for NFH kan det være nyttig kort å rekapitulere litt av bakgrunnen for opprettelsen av institusjonen og gi en skisse av utviklingen siden 1972.

Mens landbruket fikk sin egen institusjon for høyere utdanning etablert allerede i 1897 (Norges landbrukshøyskole (NLH), nå Universitetet for Miljø- og Biovitenskap (UMB)), skulle det ta 75 år før fiskerinæringa fikk sin egen utdanningsinstitusjon på universitetsnivå. Riktignok hadde Norges Fiskarlag reist kravet om en slik institusjon allerede i 1935, men den gang var fiskerinæringa skarpt segregert i tre sektorer (fiske, foredling og eksport) og det var vanskelig å få til noen tilnærmet enighet om hva næringa hadde behov for. Den biologiske forskningen var i stor grad dekket av de eksisterende universiteter i Oslo, Bergen (fra 1946), den teknologiske via Norges Tekniske Høyskole (NTH), mens økonomi, inklusive fiskerøkonomi ble dekket av Norges Handelshøyskole (NHH). Først med Ruud-komiteen ble spørsmålet om en egen fiskerihøgskole igjen aktualisert, men i komiteens utredning var UiT (under oppstart) utelatt. Forslaget gikk ut på å skape en paraplyinstitusjon som omfattet NTH, UiB, NHH og HI, hvor tyngdepunktet innen det teknologiske feltet stadig skulle ligge ved NTH i Trondheim, økonomi var basert på NHH i Bergen mens biologiundervisningen skulle organiseres som et samarbeid mellom UiB og HI. Heller ikke i innstillingen om det nye universitetet i Tromsø spilte fiskerifag noen vesentlig rolle i starten. Her var fokus på medisinsk utdanning og realfag, og en styrking av den marinbiologiske forskningen som allerede var etablert ved den marinbiologiske stasjonen ved Tromsø Museum. Ideen om et eget fiskerikandidatstudium kom først på 1970-tallet og utdanningen som ble etablert i 1972, var tenkt som en av flere virksomheter innen paraplyorganisasjonen Norges fiskerihøgskole.

Mye av ideologien rundt fiskerikandidatstudiet var utviklet av statsviteren Knut Dahl Jacobsen, som flere år tidligere hadde etterspurt en egen klientorientert profesjon, slik landbruket hadde. Nå skulle fiskerne få sin egen profesjon (fiskerikandidatene) på lik linje med agronomene som ble utdannet ved NLH. Dette hadde bl.a. sammenheng med at rettledningstjenesten for fiskerinæringa ble etablert samme år som NFH startet sin virksomhet i 1972.

I Tromsø var virksomheten tilknyttet fiskeriutdanningen organisert rundt Institutt for fiskerifag (IFF), med egne avdelinger for biologi, fiskerikjemi, teknologi, økonomi og organisasjon. Selv om samarbeidet med de øvrige institusjonene innen paraplyen fungerte rimelig greit på undervisningssiden, ble det snart rivninger med hensyn på ressurstilgang og hvor nye stillinger skulle lokaliseres. Utgangen på 15 års turbulent samliv var at Stortinget i 1987 konfirmerte 1972 vedtaket om at NFH skulle etableres i Tromsø som en landsomfattende institusjon (*Norges fiskerihøgskole*) med egen rektor, direktør, logo, styre og ikke minst, rett til å sende sitt budsjettforslag direkte til departementet og Stortinget.

Resten av historien er velkjent, hvor NFH gjennom 20 år stadig har vokst, både i antall ansatte, antall utdanningstilbud, antall studenter, ved forskningsvirksomhet (antall prosjekter og PhD-kandidater) og med hensyn på infrastruktur (eget hus (1994), forskningsfartøy og oppdrettsstasjon). På mange måter kan NFHs 35 år sees som en suksesshistorie, tross mange motbakker og midlertidige tilbakeslag. Per 2007 står institusjonen likevel ved en skillevei med hensyn på framtidige utviklingsmuligheter. Som det vil framgå av del 3, er dilemmaet i stor grad framprovosert av ideen om en

fusjon med Høgskolen i Tromsø (HiT), med tilhørende reorganisering av økonomimiljøet. Men samtidig er det viktig å merke seg at omgivelsene til NFH har endret seg dramatisk på 35 år. Det gjelder selve fiskeri- og havbruksnæringa, men også de utdannings- og forskningsinstitusjonene som omgir oss. *Selv uten en eventuell fusjon med HiT vil det være behov for en strategisk nyorientering av NFHs virksomhet*, noe utvalget tar opp i del 8 (en alternativ løsning for NFH hvis fusjonen ikke finner sted som planlagt).

2. NFHs utfordringer

Uansett om det blir sammenslåing mellom UiT og HiT eller ikke står NFH overfor en rekke utfordringer. Noen av disse er omtalt i det følgende og utgjør viktige premisser for valg av organisasjonsmodell og øvrige tiltak som NFH må iverksette for å forbli en livskraftig forsknings- og utdanningsinstitusjon i det 21. århundre.

2.1 Endringer i fiskerinæringa

Da NFH ble etablert i 1972 som en nasjonal institusjon for fiskerinæringa og som en viktig del av det nye universitetet i Tromsø, var det under helt andre rammebetingelser enn de vi finner i dag, 35 år etter. Dermed er det også andre oppgaver NFH skal forholde seg til i 2007. For det første er hele fiskerinæringa totalt endret. Innføring av 200 miles eksklusiv økonomisk sone i 1977 (og deretter fiskerisone rundt Jan Mayen og fiskevernsonen rundt Spitsbergen) la grunnlaget for en nasjonal ressurspolitikk og et fullstendig nytt ressursforvaltningsregime. Tilsvarende ble markedssiden totalt reorganisert på begynnelsen av 1990-tallet med en oppheving av fiskeeksportloven og en åpning for alle bedrifter som ønsket å eksportere fisk og fiskeprodukter. Samtidig ble subsidiesystemet, som hadde preget fiskerinæringa helt siden 1945, langt på vei opphevet og avtaleverket (Hovedavtalen) endelig avskaffet i 2004. Selv om totalfangsten i 2007 er på omtrent samme nivå som i 1972 (+/- 2,5 mill tonn) er antallet fiskere i samme tidsrom redusert fra ca 50 000 til nærmere 10 000. Flåten er redusert fra 35 000 til 7000 fartøy og sysselsetting i fiskeindustrien fra over 20 000 til under 10 000. Både i flåteleddet og i foredlingsleddet finner vi en kraftig konsentrasjon, hvor stadig færre selskaper kontrollerer en stadig større del av ressursene. Adgangen til ressursene er i dag omgjort fra fri adgang (som i 1972) til et strengt regulert konsesjons- og rettighetsregime, hvor rettigheter i stadig større grad er gjort omsettelige. Også på produksiden er det betydelige endringer, hvor datidens fremste produkt (frossen filet) langt på vei er erstattet av fersk fisk og tradisjonelle produkter som klippfisk og saltfisk. Mens de pelagiske fiskerier i 1972 hovedsakelig gikk til produksjon av fiskemel og olje går de i dag til menneskeføde, mens mel og olje til oppdrettsnæringa i hovedsak importeres.

Samtidig har vi fått en helt ny næring, nemlig fiskeoppdrett som i 1972 var helt i oppstartfasen (Første anlegg nord for Vestfjorden ble etablert i 1972). I dag er produksjonen av laks og ørret oppe i ca 700 000 tonn, mens det pågår en hektisk aktivitet tilknyttet nye arter i oppdrett (torsk, steinbit, kveite, piggvar, etc.). Oppdrettsnæringa var til å begynne med en god buffernæring i en rekke kystsamfunn som opplevde nedtrapping i den tradisjonelle fiskerinæringa, men har over tid blitt kraftig automatisert og sentralisert slik at den i dag sysselsetter bare ca 3500 årsverk. I tillegg kommer omfattende ringvirkninger i en rekke tilknyttede næringer.

Sist, men ikke minst, synes den mest interessante fremtidige verdiskapningen å ligge innenfor marin bioteknologi og en ny biomarin industri. Dette er en kunnskaps-

drevet utvikling med produkter fra forbindelser som β -glukan, alkalisk fosfatase, og fosfolipider, som igjen har gitt opphav til noen av de mest framgangsrike bioteknologiske bedrifter langs kysten. Utvikling i denne del av næringa vil i framtida være avhengig av solide grunnforskningsmiljø i effektiv samhandling med industri og næringsliv forøvrig. På alle tre områder (fangst og foredling, oppdrett og marin bioteknologi) er norsk ekspertise verdensledende, med stor deltakelse i en rekke land, både i-land og u-land. Selv om eksport av norsk fisk har lang tradisjon er nå eksport av norsk kompetanse i ferd med å bli en viktig sektor, både økonomisk og i form av arbeidsplasser for nye kandidater.

Kort oppsummert, NFH står i dag overfor helt andre utfordringer enn i 1972 da institusjonen ble etablert. Noen av endringene har vi tatt inn over oss gjennom en kontinuerlig endring av studietilbud og forskningsprofil, mens andre endringer har i liten grad vært tematisert. En reorganisering av NFH per 2007 må derfor starte med å spørre hva de marine næringer vil etterspørre i tida framover, både med hensyn på forskning, utviklingsarbeid og ferdige kandidater.

2.2 Endringer i studenttilgang, internasjonalisering og behov for nye studietilbud

Norges fiskerihøgskole har siden 2000 hatt jevn økning i produksjonen av studiepoeng/vektall. I tabell 1 fremgår utvikling i antall kandidater på hhv bachelor, master og doktorgrad ved NFH i perioden 2004-2007.¹ Tabellen viser også at NFH har en dreining i retning av flere kandidater på mastergrad enn på bachelor. Det er for tidlig å si om dette representerer en permanent endring. NFH har siden 2000 tatt opp et betydelig antall doktorgradsstudenter, og har for tiden ca 100 PhD-kandidater som ikke har levert. Selv om noen av disse vil falle fra innebærer det at NFH vil ha en betydelig økning i produksjon av doktorgrader framover.

Tabell 1: Studenter etter studieprogram 2004-2007

<i>Studenter registrert på program ved NFH</i>	<i>2004</i>	<i>2005</i>	<i>2006</i>	<i>2007</i>
Bachelor	265	230	215	203
Master	162	190	244	223
Integrert master i fiskehelse	24	30	24	25
Fiskerikandidatstudiet	48	68	46	14
Dr.grader*	18	21	28	15

*Tabellen viser de som har registrert seg i vårsemestrene. For doktorgrader er det vanlig at registrering først blir gjort det semesteret de leverer oppgaven

I perioden 2000 til 2006 har NFH hatt en dreining i studentmassen fra realfag til samfunnsfag.

På tross av at realfagene har hatt en nedgang i produksjon siden 2006 har NFHs totale studiepoengproduksjonen i samme periode økt med nesten 50 %. Rekrutteringen til realfagene har vært vanskelig de senere år, og spesielt fra 2003. Tallene fra høstens opptak viser at trenden fortsetter i 2007.

¹ På grunn av kvalitetsreformen i 2003 er ikke tallene for 2003 og før dette tatt med. Tabell 1 viser vår-tall, og vår 2007 er siste året med kandidater på fiskerikandidatstudiet.

Tabell 2: Utvikling i studiepoengproduksjon per institutt fra 2000-2006 i helårs ekvivalenter (60 stp.)

Institutt	2000 Totalt	2001 Totalt	2002 Totalt	2003 Totalt	2004 Totalt	2005 Totalt	2006 Totalt
Institutt for akvatisk biologi (IAB)	77,9	73,2	69,7	90,6	73,8	73,1	64,0
Institutt for marin bioteknologi (IMAB)	46,9	45,2	64,5	65,6	54,4	35,8	28,6
Institutt for samfunns- og markedsfag (ISAM)	49,8	51,0	60,9	94,9	95,5	89,9	77,8
Institutt for økonomi (IFØ)	58,2	66,6	79,6	89,9	116,2	140,7	162,0
Uspesifisert underenhet*	61,6	70,2	75,0	73,8	83,2	68,8	103,9
Sum	294,3	306,2	349,7	414,8	423,1	408,3	436,2

* Uspesifisert underenhet representerer i stor grad mastergradsoppgaver, og vil normalt kunne fordeles relativt på instituttene i forhold til studiepoengproduksjon i aktuelt år.

Utvikling innen de enkelte studieprogram

I tabell 3 er studiepoengproduksjon per studieprogram listet opp. Tabellen viser at det på bachelor-programmene er Marin bedriftsledelse, Fiskerifag og Økonomi og administrasjon som er de programmene som genererer flest studiepoeng. Svakest produksjon finner vi på Akvakulturstudiet. For Mastergradene er det Fiskerifag og Økonomi og administrasjon, samt IFM-studiet som utmerker seg med høyest produksjon. Svakest produksjon på masternivå finner vi igjen på akvakultur. Merk at årsaken til at det ikke er registrert poeng på vårt nye program i Marin bioteknologi skyldes at studentene det første året kun tar kurs på Mat-nat-fakultetet.

Tabell 3: Utvikling 2003-2007 i studiepoengproduksjon per studieprogram

PROGRAMTILHØRIGHET	2003	2004	2005	2006	2007
B-MARIN BEDRIFTSLEDELSE	1388	3455	3855	4021	1985
M-FISKERIFAG	856	2355	3152	3178	1400
B-FISKERIFAG	2698	4932	3360	2510	1165
M-INTERNATIONAL FISHERIES MANAGEMENT	1057	2210	2050	2075	1000
M-ØKONOMI OG ADMINISTRASJON	10	570	1640	2270	970
B-SAMFUNNSØKONOMI	220	821	850	1310	640
IMA-FISKEHELSE	432	705	755	755	575
B-BEDRIFTSØKONOMI OG LOGISTIKK	900	1760	1170	540	480
B-BIOLOGI	213	588	618	668	430
M-MARIN BEDRIFTSLEDELSE	0	80	460	890	360
M-SAMFUNNSØKONOMI	210	465	534	552	310
B-SPRÅK OG ØKONOMI	40	190	180	220	230
M-BIOLOGI - NFH	270	431	625	975	225
B-POLITIKK, ØKONOMI OG FILOSOFI				80	100
IMA-ARKTISK NATURBRUK OG LANDBRUK	10	80	90	200	71
B-HELSEADMINISTRASJON		20		110	70
B-AKVAKULTUR	50	100	30	40	40
BIOLOGI HOVEDFAG - NFH	25	190	60		31
B-ARKTISK NATURBRUK OG LANDBRUK					20
B-MARINBIOLOGI				0	
FISKEHELSE HOVEDFAG	20	20	10	65	
FISKERIKANDIDAT	75	255	425	240	
HAVBRUK HOVEDFAG	20	5		60	
M-AKVAKULTUR	20	70	90	60	
TOTALT	8514	19302	19954	20819	10102
IKKE TILKNYTTET PROGRAM (ENKELTEMNE)	2287	6184	4103	5302	2411
STUDENTER TILKNYTTET ANDRE PROGRAMMER	325	335	480	625	270
TOTALT	11126	25821	24537	26746	12783

* Tabellen er sortert etter de største programmene, målt i studiepoengproduksjon. Tabellen viser kun studiepoeng produsert ved NFH.

Noen av programmene er studieprogrammer hvor studentene tar studiepoeng på flere fakulteter. Nederst i tabellen fremkommer produksjon ved NFH foretatt av studenter som er på øvrige studieprogrammer ved UiT og studenter som bare tar enkeltemner.

Andelen ungdommer som velger realfag i videregående skole er fortsatt lav, selv om omfanget nå synes å øke. Den svake rekrutteringen innen realfag kombinert med at landsdelen vil oppleve en reduksjon i ungdomskullene fremover (spesielt etter 2015), medfører at det er behov for å tenke nytt. NFH må vurdere muligheten for å tilby flere realfagsemner på engelsk for om mulig å rekruttere internasjonalt, eller å legge ned enkelte studietilbud. Erfaringer fra International Fisheries Management-studiet tilsier at vi har et betydelig potensial for å rekruttere internasjonalt. Videre kan EUs studentutvekslingsprogram (Erasmus) utgjøre en viktig kilde til nyrekruttering og økte inntekter. Fram til ca 1990 hadde NFH en omfattende rekruttering fra andre nordiske land samt fra andre deler av Norge. I tida etter 1990 har rekrutteringen i økende grad kommet fra Troms og i særlig grad fra Tromsø. Det må være en målsetting at denne situasjonen endres slik at NFH igjen får et bredere grunnlag for rekruttering av nye studenter.

2.3 Konkurrerende utdanningsinstitusjoner

Mens fiskerikandidatstudiet lenge var unikt for NFH, etablerte Høgskolen i Bodø (HiBo) relativt fort et konkurrerende tilbud. Med hensyn på marinbiologi og marin biokjemi har de øvrige norske universiteter hele tiden hatt konkurrerende tilbud, selv om hver institusjon har hatt sine spesialiteter. Etter hvert som NFH har ekspandert over på økonomiområdet har vi konkurrert med både universitetene, BI og mange distriktshøgskoler som har noenlunde sammenfallende tilbud. Gjennom kvalitetsreformen har studieforløpet både i Norge og i Europa i stor grad blitt standardisert, slik at det blir lettere å ta enkeltkurs på en annen institusjon enn der studenten er hjemmehørende, og det har også blitt lettere å ta for eksempel bachelorutdanning på ett sted og masterutdanning på et annet. I utgangspunktet skulle en tro at dette ville gagne NFH, som er i stand til å gi et bedre tilbud på masternivå enn mange andre institusjoner med et langt ”tynnere” miljø. Så langt har det imidlertid vært en beskjeden overgang av studenter fra andre studiesteder.

Dette er enda tydeligere når det gjelder studenter fra andre europeiske land, hvor NFH for tida avgir langt flere enn de vi mottar. Det betyr ikke at NFH bør forsøke å holde studenter som har begynt ved NFH i Tromsø hele studieperioden. For et lite og perifert universitet er det avgjørende at studenter kommer ut, henter impulser og lærer språk. Derimot kan mye gjøres med hensyn på å tiltrekke seg studenter fra utlandet. Her er NFH avhengig av drahjelp fra UiT sentralt, hvis vi skal nå ut til et større antall institusjoner.

Med unntak av fiskerikandidatutdanningen er det mulig å ta alle andre studieretninger ved NFH på andre studiesteder, enten i Norge eller i Europa. Det betyr at NFH i hovedsak må konkurrere på kvalitet. Mange utdanninger ved NFH har i dag god kvalitet og tett kontakt mellom lærer og student, takket være små kull. Men fortsatt kan mye gjøres for at NFH skal få et ry som stedet der man bør ta sin marine utdanning, både med hensyn på å forbedre selve undervisningen og ved å gjøre NFH bedre kjent. Med en økende grad av nett-tilbud fra store og prestisjetunge universitet, både i Europa og i USA, vil konkurransen om studenter forsterkes. Dette betyr at NFH kan velge å rendyrke en marin profil (flere spesialiteter innen marine fag) eller ta sikte på et ”massemarked” (som for eksempel øk-adm-studiene). Alternativt vil NFH kunne legge seg på et kompromiss som både inneholder populære standardutdanninger (for å sikre økonomien) og mer spesialiserte tilbud (for å sikre tilgang på forskerrekrutter).

2.4 Ny forskningsorganisering (Norges forskningsråd, EU, private selskap)

Den nasjonale forskningen preges av økt konkurranse omkring bruk av offentlige ressurser, sterkere bevissthet omkring fagmiljøenes produktivitet og utnyttelse av kompetansefortrinn. Dette har ført til at institusjonenes i økende grad utvikler sine forskningsprofiler innen felter der den enkelte har konkurransefortrinn, og at profilen bestemmes av kvalitet i forskningen etter tradisjonelle akademiske standarder for grunnforskning. En stadig større andel av den direkte forskningsfinansiering gjennom NFR og EU støtter opp under denne tenkningen. Samtidig har det skjedd en vridning i den interne ressurstildelingen etter samme modell, noe som forventes å føre til større dynamikk både i forskningstematikk og organisering.

Nye finansieringsordninger har ført til fremvekst av store satsinger og nettverk, noe som til en viss grad har visket ut tradisjonelle skiller mellom universitet og instituttsektoren. Dette medfører at konkurransen foregår på en felles arena, der institusjoner over en viss størrelse og med robust infrastruktur synes å kunne komme godt ut i konkurransen om forskningsmidlene. Dette er en utfordring for NFH. I den senere tid har det blitt rettet økende fokus mot marin verdiskaping særlig i lys av behovene for ny næringsvirksomhet i nordområdene. En økt innovasjonstakt i marine næringer forutsetter en tett integrering av kompetanse; fra nysgjerrighetsdrevet forskning ved universitetene via entreprenørskap til bedrifter med produksjon. Forskning som kombinerer kunnskap både i dybde og bredde øker sannsynligheten for produktutvikling og innovasjon, noe som har bidratt i betydelig grad til den marine verdiskapingen i Norge.

Utviklingen i ekstern finansiering ved NFH

Norges fiskerihøgskole har i alle år hatt et betydelig omfang av eksterne midler. Det er realfagsinstituttene som har størst andel ekstern finansiering. NFH er den tredje største enheten ved Universitetet i Tromsø når det gjelder ekstern finansiering, bare overgått av Mat-nat-fakultetet og Med-fak. I 2004 hadde NFH like mye eksterne midler som Mat-nat, men etter 2004 har andelen eksterne midler blitt betydelig redusert. IMAB var i 2006 det instituttet som hadde den største andel av eksterne midler på hele UiT. Foreløpige tall for 2007 viser at NFH har en økning i andelen eksterne midler, og per august har vi en vekst på 25 % i forhold til 2006.

Den viktigste eksterne finansieringskilden for NFH er Norges forskningsråd. Av tabell 4 under ser vi at bidraget fra Norges forskningsråd har variert fra vel 20 mill kr i 2001 til 43 mill kr i toppårene 2003 og 2004. Etter 2004 har NFH hatt en betydelig nedgang i bevilgninger fra forskningsrådet. Andelen EU-midler har i alle år vært relativt lav, og har variert fra ca 1 mill kr til 4 mill kr i perioden. Dette er ikke unikt for NFH, ettersom UIT i alle år har hatt en relativt beskjeden andel av forskningsmidler fra EU. Ettersom finansieringsmodellen nå er endret, med en betydelig vekt på EU- finansiering, er det viktig å legge forholdene til rette for flere EU-søknader. Finansieringsmodellen gir i dag en uttelling på hele kr 0,75 per krone vi mottar fra EU, og tilsvarende kr 0,34 per krone vi mottar fra NFR. En reduksjon i tilfanget av eksterne midler som NFH har hatt de to siste årene gir med andre ord en betydelig negativ effekt på vår tildeling over statsbudsjettet.

Tabell 4: Utviklingen i inntekter 2001-2006 tilknyttet eksterne prosjekter ved NFH (i 1000 kr)

Avdeling	Kilde	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Felles	Andre	8 069	7 359	2 709	8 189	9 149	9 627
	NFR		2 283	1 989	128	104	
IAB	Andre	2 533	9 363	2 200	3 930	1 760	4 274
	EU	2 318	693	2 708	1 356	1 374	1 235
	NFR	10 952	7 490	18 978	12 999	11 641	8 330
IMAB	Andre	2 206	6 025	5 053	5 531	6 374	8 403
	EU	238	73	443	435	1 345	151
	NFR	9 547	9 331	18 130	24 482	15 073	15 739
ISAM	Andre	423	1 042	584	2 025	488	235
	EU		407	33		338	215
	NFR	2 914	3 850	3 589	4 360	3 902	3 539
IFØ	Andre	2 069	1 023	1 201	496	1 232	361
	EU	220	70	915	295	758	35
	NFR	339	1 029	2 585	1 752	1 325	870
Sum EU		2 776	1 243	4 099	2 086	3 815	1 636
Sum NFR		23 752	21 700	43 282	43 593	31 941	28 478
Totalt NFH		41 828	50 038	61 117	65 978	54 863	53 014

Den eksterne finansieringen ved NFH gjenspeiler seg også i en solid produksjon av doktorander. Tallene viser store forskjeller mellom realfagene og samfunnsfagene ved NFH. Tabell 5 viser at i perioden fra 2002 til 2006 ble det uteksaminert i gjennomsnitt 8 doktorander per år, der IAB er det instituttet som har hatt den gjennomgående høyeste og mest stabile produksjonen i denne perioden.

Tabell 5: Produksjon av doktorgrader ved Norges Fiskerihøgskole i perioden 2002 til 2006

Avdeling	2002	2003	2004	2005	2006
Institutt for akvatisk biologi (IAB)	5	5	4	4	6
Institutt for marin bioteknologi(IMAB)	0	4	5	2	0
Institutt for samfunns- og markedsfag (ISAM)	0	1	1	0	1
Institutt for økonomi (IFØ)	1	0	0	0	1
Uspesifisert enhet	1	1	1	0	0
Totalt	7	11	11	6	8

Historikken over publiseringsaktiviteten ved NFH foreligger bare i kvalitetssikret form for 2005 og 2006. For året 2006 kunne NFH vise til et samlet volum på 62 poeng, fordelt mellom IAB, IMAB, IFØ og ISAM med henholdsvis 29, 15, 7 og 11 poeng.

2.5 Nye koplinger mot næringslivet

Mens NFH i de første 10-15 år drev primært en utdanning for offentlig virksomhet (administrasjon, utdanning og forskning) har NFHs kandidater i økende grad blitt involvert i det private næringsliv. Det gjelder fiskerikandidatene så vel som økonomer, biologer, fiskehelseveterinærer og ikke minst kandidater innen marin biokjemi. Dette har over tid medført en viss dreining både i selve utdanningen (for eksempel med større vekt på fag som markedsføring) men også med hensyn på NFHs relasjon til næringslivet. NFHs styre har i dag eksternt valgte medlemmer, som også representerer næringslivet og NFH har gjennom årlige arrangement som "Håp i Havet" satset på å markedsføre egne kandidater overfor næringslivet. Innen marin biokjemi/bioteknologi har det i en årrekke

vært tett kontakt med private selskap på forsknings- og utviklingsfronten, og nå er dette også etablert innen mer tradisjonell biologi. Samtidig har NFH også tatt initiativ til å få utviklet en ordning med såkalte ”internship”, dvs. praktikantordninger hvor studenter får prøve seg i private og offentlige selskap for derved å få en førstehåndserfaring på hva som etterspørres og hva studentene kan regne med som ferdige kandidater.

Utvalget mener at NFH bør ha ambisjon om å få sysselsatt en større del av sine ferdige kandidater i det private næringsliv. I så fall må flere ressurser øremerkes utbygging av slike kontaktfora og kontaktordninger. Det gjelder både innen forskning og undervisning (se del 5), hvor det vil være ønskelig å legge til rette for et større samarbeid med industri og næringsliv. Dette kan bl.a. gjøres ved å trekke forelesere fra næringslivet mer direkte inn i undervisningen, samtidig som undervisningen gjøres mer relevant gjennom bearbeiding av konkrete case (se også del 4 ang ny forskningsorganisasjon).

2.6 Nye insentivsystemer

Som en følge av kvalitetsreformen er det også utviklet helt nye insentivsystemer. Fortsatt er ca 2/3 av instituttens utgifter tilknyttet en grunnbevilgning, mens den resterende 1/3 er gjort resultatbasert. Det innebærer i praksis at det er fire ulike måter å skaffe instituttene ekstraressurser, dvs. ressurser til egen forskning eller til ekspansjon. Det gjelder belønning via undervisning, dvs. avlagte eksamener (studiepoeng), veiledning, i sær av doktorander, produksjon av vitenskaplige arbeider og endelig, via evne til å tiltrekke seg eksterne forskningsressurser. Ved NFH har de ulike institutter lagt ulike strategier til grunn, hvor noen har stor innsats på undervisning, andre på veiledning av doktorgradsstudenter og ekstern forskningsfinansiering. Dette er en utvikling som utvalget forventer vil forsterkes over tid, slik at hvert institutt, og i siste instans hele NFH, i stadig større grad blir avhengig av *hva som produseres*. Trolig vil insentivsystemene over tid bli noe justert, men grunntanken om at hvert institutt eller forskningsgrupper vil være avhengig av egen produksjon vil vedvare, og resultatet vil trolig bli større ulikheter mellom de som lykkes og de som mislykkes.

Som allerede antydnet vil prioriteringene variere, noe som vil gi ulik ”produktmix”. Likevel er det slik at NFH må ha en *institusjonspolitik*k også på dette området. Hvis en velger, f.eks. å satse primært på doktorgrader eller masterutdanning, så må det avgjøres på NFH-nivå (se del 4 og 5). Tilsvarende må det gjøres beslutninger på NFH-nivå dersom institusjonen skal legge til rette for et stort volum på forsknings- og utviklingssiden.

2.7 NFH som ”engenerasjonsbedrift”

Som det vil framgå av tabell 6 har NFH økt bemanningen kraftig siden 2000. Det gjelder både administrative så vel som vitenskaplige stillinger. Størst har økningen vært i PhD og post-doc-stillinger. Likevel er det et faktum at snittalderen på de vitenskaplige ansatte er ca 50+ år og det er lite som tyder på at hovedgruppen av vitenskaplig ansatte som kom inn på 1980- og 1990-tallet vil gå av før ved fylte 65, alternativt 67 eller 70 år. Når det så er klart at NFH ikke lenger får tildelt bestemte stillinger som i tidligere tider, men må fastsette bemanning ut fra hvilken økonomi institusjonen til enhver tid har, vil en videre ekspansjon være helt avhengig av NFHs inntjening og av at institusjonen får anledning til å knytte til seg forskere på langtidskontrakter. Hvis ikke vil ferdige doktorander i liten grad kunne regne med fast ansettelse. I verste fall mister NFH flere lovende rekrutter med doktorgrad som ikke kan tillate seg å vente 10-15 år før de eventuelt får en fast stilling.

Tabell 6: Utviklingen i totalt antall årsverk ved NFH i perioden 2002-2006

Instiutt/avdeling	2002	2003	2004	2005	2006
<u>Administrasjon*</u>	28,5	27,9	29,9	30,5	28,7
<u>Teknisk/fartøy</u>	16,7	16,7	16,8	17	21,7
<u>Institutt for akvatisk biologi</u>	60,6	61,1	60,3	62,1	60,7
<u>Institutt for marin bioteknologi</u>	34,6	42,9	47,4	58,1	60,8
<u>Institutt for samfunns- og markedsfag</u>	16,2	19,7	22,5	25,7	26,9
<u>Institutt for økonomi</u>	17,5	18,5	23,7	20,7	23,8
<u>Uspesifisert underenhet</u>	0,5	1	0,3	0,3	0,3
Sum	174,7	187,7	200,7	214,2	222,9

*I 2006 ble instituttkonsulentene flyttet fra administrasjonen til instituttene, slik at det er til sammen 5 administrative stillinger fordelt på instituttene i tillegg til instituttlederne.

I perioden 2002 til 2006 er totalt antall ansatte i administrasjon og ved IAB så å si uforandret. I samme periode har antall årsverk ved NFH økt fra 174,7 til 222,9, dvs. en økning på vel 48 årsverk. Den største veksten i antall stillinger finner vi ved IMAB, med 26,2 årsverk. Som det fremgår av tabellen under skyldes denne veksten nesten utelukkende en økning i andelen av midlertidige stillinger. ISAM har hatt en økning på 10,7 årsverk, mens IFØ har hatt en vekst på 6,3 årsverk i perioden. En betydelig andel av disse er i form av en økning i midlertidige stillinger (blant annet eksternt finansierte stillinger, rekrutteringsstillinger eller stillinger som er finansiert over instituttet). Antall stillinger knyttet til teknisk avdeling/fartøyseksjonen har økt med 5 årsverk siden 2002.

Tabell 7: Utviklingen i midlertidig tilsatte (årsverk) ved NFH i perioden 2002-2006

Institutt	2002	2003	2004	2005	2006
	Totalt	Totalt	Totalt	Totalt	Totalt
<u>Administrasjon/Sekretariat</u>	8	4,1	8,6	5,4	8,1
<u>Institutt for akvatisk biologi</u>	33,6	32,3	30,5	34,5	33,4
<u>Institutt for marin bioteknologi</u>	20,6	27,4	31,9	43,6	46,5
<u>Institutt for samfunns- og markedsfag</u>	11	12,4	13,2	16,2	17
<u>Institutt for økonomi</u>	6,5	7,5	12,7	8,7	13,6
<u>Uspesifisert underenhet</u>	0,5	0,8	0,3	-	0,3
Sum	80,2	84,4	97,2	108,4	118,8

Ser vi på forskningsaktiviteten ved NFH er den betydelig, ikke minst innen de biologiske fag. Likevel scorer NFH relativt lavt, både innen universitetet og sammenliknet med andre universiteter når det gjelder publisering. En nærmere analyse viser at noen forskere er svært produktive mens andre har ikke produsert vesentlig på mange år. Med dagens praksis (fast ansettelse på "livstid") er det få åpninger for å endre dette bildet. Som det framgår av del 4 vil det være behov for en mer fleksibel politikk dersom NFH på sikt skal få en bedre aldersspredning på sine fast ansatte forskere.

2.8 NFHs stilling innen UiT

Som alle nydannelser har NFH møtt atskillig skepsis opp gjennom årene, også innen UiT. Skiftende regimer har hatt ulik holdning til hvordan en flervitenskaplig institusjon som NFH skal behandles innen universitetssystemet. Lenge var det akseptert at NFH burde ha en særstilling, noe som ga NFH anledning til å profilere seg med egen logo, eget flagg og egne trykksaker. Dette er nå avskaffet, basert på verdien av enhetlig markedsføring (UiT). Dette har bidratt til at NFH utad er langt mindre synlig enn tidligere. Ikke minst gjelder det med hensyn på universitetets websider, hvor NFH bare kan lokaliseres indirekte, under overskriften ”marine studier”. Ettersom NFH har et noe annet rekrutteringsgrunnlag enn resten av universitetet, er dette en alvorlig svakhet. På den annen side har universitetsledelsen de seineste årene fulgt opp en rekke merkesaker for NFH, slik som bedre finansiering av forskningsfartøyer og havbruksstasjon, samt etableringen av nye større satsinger som MABCENT og ARCTOS.

Opp gjennom NFHs historie har det også vært ulikt syn på verdien av en nasjonal institusjon innen rammen av universitetet. Enkelte har også antydnet at NFH kunne oppløses og at de berørte fagmiljøer kunne fordeles på eksisterende fakulteter. Dette er ikke et alternativ som diskuteres nedenfor. Utvalget forutsetter at NFH skal bestå som institusjon (eventuelt under et annet navn). Det vil medføre at også UiT må vise større fleksibilitet i forhold til det å etablere og drive fagtilbud som på mange måter går på tvers av tradisjonelle, fakultetsorienterte grenser. Ikke minst blir det viktig i markedsføringen i forhold til utenlandske studenter, som kan være en viktig gruppe for NFH i framtida. Det fordrer også en aksept av at deler av forskningsvirksomheten ved NFH er kostbar, gjennom drift av forskningsfartøy og forsøksstasjon, utgifter som i liten grad lar seg finansiere gjennom forskningsprosjekter.

3. Mulige modeller ved fusjon

I drøftingen av ulike modeller for et framtidig NFH ved en fusjon mellom UiT og HiT har utvalget valgt å legge vekt på flg. kriterier:

1. Konsekvenser i forhold til forskning (kvalitet og kvantitet)
2. Konsekvenser i forhold til undervisning på alle nivå (kvalitet og kvantitet)
3. Konsekvenser i forhold til NFHs oppgaver innen formidling
4. Konsekvenser i forhold til næringsutvikling innen det marine feltet
5. Konsekvenser mhp. NFH som arbeidssted (forskere og administrativt personell)
6. Økonomiske konsekvenser (drift og investering)
7. Konsekvenser i forhold til NFH som tverr-/flerfaglig institusjon

Selv om utgangspunktet for drøfting av alternativer er fusjonssaken og Tenkegruppen for økonomi sitt alternativ (se 3.2) bør NFHs framtid drøftes ut fra et mer prinsipielt syn på hva institusjonen kan bli, dvs. en visjon. Utgangspunktet var som tidligere nevnt en flerfaglig forsknings- og utdanningsinstitusjon, som i første rekke skulle betjene fiskerinæringa. Gjennom ulike tilpasninger, ikke minst drevet av behovet for å tiltrekke seg flere studenter, har NFH over tid blitt en institusjon med svært mange studenter og atskillige fast ansatte forskere som ikke har noen direkte tilknytning til fiskeri eller marine fag i sin videste betydning. *Dette gir betydelige spenninger i organisasjonen og en viss mangel på fokus.* NFH er i dag ansvarlig for 23 ulike utdanninger, og på et institutt som IFØ er bare ca. 50 % av forskningen tilknyttet fisk/marine ressurser.

En framtidig organisering av NFH kan ta utgangspunkt i to retninger; enten en institusjon som er knyttet til næring og sektor (ikke bare fisk, men marine ressurser i sin videste betydning) eller tilknyttet fag og fagdisipliner, som ellers er det overordnede prinsipp for institutt og fakultetsorganisering ved de fleste universitetet. At tverrfakultære utdanninger (organisert som "schools") kan forankres i ett eller flere fakultet forstyrrer naturlig nok bildet, men dette vil bli tatt opp seinere. Hvis NFH skal fortsette som en institusjon tilknyttet næring og sektor, vil det være logisk å spisse både forskning og utdanning. En utflytting av rene økonomiske fag og utdanninger vil da være naturlig. Samtidig vil det gi rom for etablering av nye studier og forskningsfelt, men stadig tilknyttet det marine.

Hvis NFH skal organiseres mer ut fra fag, vil institusjonen domineres av biologi og biokjemi (et marint fakultet?), med "støttetropper" innen ressursøkonomi og organisasjon for å bidra til de gjenværende flerfaglige studier. Alternativt kan disse undervisningsressursene leies inn fra andre fakulteter.

Utvalget har etter omfattende diskusjon bestemt seg for å konsentrere seg om én modell (3.1), hvor øvrige alternativer bare diskuteres i kortversjon.

3.1 Et nytt og utvidet NFH med hovedvekt på marine fag

Gjennom 35 år er det bygget opp en betydelig forsknings- og undervisningskompetanse ved NFH. Den marine forskningen ved Universitetet i Tromsø er konkurransedyktig på det nasjonale plan, og flere grupper har vist å holde internasjonalt høyt nivå. Derfor er kjernevirksomheten ved NFH godt posisjonert til å møte et stadig større fokus på aksene fra grunnleggende forskning til innovasjon. *Utvalget foreslår å sette Universitetet i Tromsø i stand til å spille en nasjonalt ledende rolle i marin forskning, undervisning og innovasjon for nordområdene, gjennom en konsolidering og utvidelse av Norges fiskerihøgskole.* Utvalget konkretiserer sin tenking på følgende måte;

Med utgangspunkt i at Tenkegruppen for økonomi har forelått opprettelsen av en Business School, er dette en idé som utvalget støtter, men ikke i sin opprinnelige form. Utvalget innser behovet for å gjøre bedrifts- og samfunnsøkonomi mer synlig og mener det vil være tjenlig også for NFH at studenter og ansatte som er knyttet til allmenne økonomiske studier skilles ut fra NFH i en egen enhet. Samtidig er det viktig at de økonomer som er tilknyttet ressursforvaltning av marine ressurser i vid forstand samt bedriftsøkonomer som er knyttet til markeds- og bedriftsutvikling innen fiskeri- og oppdrett *forblir ved NFH.* En økt satsing på marine fag vil tilsi at NFH har bruk for alle de økonomer som er tilknyttet det marine, enten via studier eller via forskning. *Utvalget ser følgende for seg en deling av økonomimiljøet ved NFH.*

Med basis i dagens NFH ser utvalget mulighet til ekspansjon i flere retninger. Den ene gjelder en større samling av biologimiljøet ved UiT, hvor mange forskere tilknyttet både Mat-nat og Med-fak faktisk jobber med marine problemstillinger allerede i dag. I en institusjon med større stasing på det marine miljø vil det være åpning for en større konsolidering av denne forsknings- og undervisningsinnsatsen. Konkret ser utvalget for seg innfasing av biologimiljøet ved Mat-Nat, Arktisk Biologi og eventuelt mindre grupper med særlig fokus på marine problemstillinger ved IMB. Her fins eksempelvis forskningsgrupper som har dokumentert en enestående god evne til ekstern prosjektfinansiering innenfor kvantitativ økologi og populasjonsdynamikk. Andre grupper har profilert seg gjennom områder som arktisk fysiologi, fiskehelse, bioteknologi,

herunder genomforskning. Flere av disse biologiske miljøene har utviklet teknologiske plattformer og metodikk av generisk verdi for biologisk forskning, men som også vil være helt sentrale i utvikling av et sterkt marint forskningsmiljø ved UiT. Utvalget mener at en felles organisering av biologimiljøet vil kunne forventes å ha en betydelig positiv effekt både på forskning og utdanning, og foreslår at arbeidet med en konkretisering av planer for integrering av biologimiljøene opp mot NFH igangsettes umiddelbart.

Den andre muligheten ligger i en fusjon med deler av AFI (HiT). Her dreier det seg om nautiske fag, ingeniørfag tilknyttet marine virksomheter og eventuelle nye studier tilknyttet miljø og sikkerhet i nordområdene. Med økt olje og gassvirksomhet i nordområdene er det lett å se at det her vil bli behov for atskillig forsknings- og undervisningsvirksomhet, hvor nye NFH vil ha gode muligheter. Samtidig vil en eventuell inkorporering av nautiske fag, innebære at nye NFH vil utvide sin portefølje innen marine næringer, noe som kan gi grunnlag både for nye undervisningstilbud og forskningsprosjekter. Utvalget er av den mening at dersom en eventuell sammenslåing med AFI skal bli vellykket, må de aktuelle faggruppene ved AFI være positive til betydelige omstillinger for å møte dagens akademiske krav til kvalitet i forskning og undervisning.

Samtidig må kjernevirksomheten ved dagens NFH videreutvikles, dvs. utdanning innen flervitenskaplige utdanningsretninger som fiskerikandidatstudiet, marin bedriftsledelse, marin bioteknologi, fiskehelse, akvakultur, IFM-studiet samt de mer spesialiserte biologiretningene og ressursøkonomi. Med omlegging av flere av disse studiene i retning av engelsk som undervisningsspråk vil nye NFH kunne trekke til seg flere studenter, spesielt fra andre europeiske land. Utvalget vil også peke på at det innen internasjonal fiskeriforvaltning (inklusive oppdrett og kystsoneforvaltning) ligger et stort ekspansjonsområde, enten ved at utenlandske studenter kommer hit, eller ved at NFHs kandidater får jobb ute.

3.2 Hele IFØ samt deler av ISAM skilles ut fra NFH i en ny økonomienhet

I tillegg til å være en nasjonal institusjon for fiskeriutdanning og -forskning, har NFH fått ansvaret for økonomiutdanningen ved UiT. Den historiske bakgrunnen er velkjent og denne satsingen ble til gjennom en sammenslåing av to grupper med økonomer under NFHs paraply. I årenes løp har økonomifaget gått fra å være et støttefag i fiskerikandidatstudiet til et fag med egne studieprogram innen både samfunns- og bedriftsøkonomi og administrasjonsfag. Begrepet "økonomifag" er definert av Tenketanken i økonomi til å omfatte økonomi, markedsfag og organisasjon/ledelse og det er disse gruppene som Tenketanken har foreslått flyttes ut av NFH. Grunnlaget for denne beslutningen er hensyn til *økonomifagets beste*, uten å reflektere over følgene for NFH.

Etter utvalgets mening vil dette alternativet ha negative konsekvenser for NFH ettersom det innebærer at man flytter ut hele fagområder og et betydelig antall stillinger (ca 20 faste samt 15-20 PhD og postdoc-stillinger). De fleste av våre evaluerings-kriterier vil da få et negativt fortegn og konsekvensene av utflyttingen vil trolig være størst for studenttilgangen (og den dertil hørende flyt av økonomiske ressurser) samt for NFHs ambisjoner om å være en flerfaglig institusjon. Rest-NFH vil kunne overleve, men betydelig svekket i forhold til dagens modell. På lenger sikt *kan* en slik løsning gi støtet til en fullstendig oppløsning av NFH med fordeling av gjenværende faggrupper på allerede eksisterende fakulteter.

En annen mulig utviklingsretning er at ”rest-NFH” utvikles i retning av et marint fakultet, hovedsakelig bestående av biologer (IAB) og bio-kjemikere/bio-teknologer (IMAB). De relativt få gjenværende samfunnsvitere vil ikke ekskluderes, verken forskningsmessig eller undervisningsmessig (delvis ansvarlig for NFHs gjenværende flerfaglige tilbud), men vil heller ikke kunne regne med noen omfattende vekst, da hovedfokus vil være på marin biologi og marin bioteknologi.

For biologer/biokjemikere vil dette kunne innebære en ytterligere spissing av forskningen, ettersom det må antas at undervisningsbehovet reduseres. Økonomisk vil et slikt marint fakultet kunne tape inntekter på redusert studenttilgang, men dette vil kunne kompensere noe gjennom flere PhD- kandidater og generelt gjennom større forskningsinnsats. Et slikt fakultet vil imidlertid ha relativt få studenter og vil trolig ikke være liv laga som selvstendig fakultet over tid.

3.3 Business School som tverrfakultær enhet med hele økonomimiljøet ved NFH

Hvis den foreslåtte Business School organiseres som en tverrfakultær enhet, med deltakelse fra Juridisk fakultet (jus), Humanistisk fakultet (språk), SV-fak (organisasjon) og NFH (økonomi) vil det være mulig at alle økonomer fortsatt er ansatt ved NFH, men at de tilhører ulike studieprogrammer. Business School vil kunne gis en egen identitet administrasjonsmessig og kanskje også lokaliseringsmessig, mens de som underviser der vil tilhøre ulike fakulteter, avhengig av hvilke fag som etterspørres. Utvalget vil ikke anbefale denne løsningen, da mange av spenningene som er innebygget i dagens organisasjon vil vedvare. (NFH vil fortsatt ha et visst antall ansatte som vil være helt marginalt tilknyttet marine næringer, mens studentene vil kunne være fysisk atskilt). Den strategi som er anbefalt under 3.1 i retning av å spisse studiene ved NFH mer i retning av marine studier vil trolig også bli vanskeligere å gjennomføre. Fordelen ved en slik løsning er at de økonomiske ressurser som IFØ bidrar til, gjennom stor produksjon av studiepoeng og ferdige kandidater, vil beholdes innen NFH. Flere av NFHs økonomer vil også framholde verdien av å holde økonomimiljøet samlet. Sett fra utvalgets side er løsningen ikke ideell, *men likevel vesentlig bedre enn den løsning som er anbefalt av Tenkegruppen for økonomi (alternativ 3.2).*

4. Fremtidig forskningsorganisering ved NFH

For å lykkes i fremtiden er det viktig at NFH organiserer sin forskning på en måte som møter fremtidens krav til kvalitet og med et klart faglig fokus på sektorer der en har naturgitte konkurransefortrinn. Dette betyr at NFH må konsolidere og utvikle fagmiljøer hvor forskningen er av høy kvalitet. Slike miljøer kjennetegnes av høy publiseringsaktivitet, stor tiltrekningskraft overfor stipendiater og gjesteforskere, et godt internasjonalt nettverk, og hyppige siteringer i tidsskrifter. Styret ved NFH har allerede startet arbeidet på flere felter og det bør følges opp i tida som kommer. Det gjelder særlig:

- *Strategisk forskningsledelse ved instituttene:* Instituttlederen har det lokale ansvar for å videreutvikle forskningen på grunnplanet og sørge for god koordinering og kommunikasjon mellom den sentrale forskningsledelse og grunnplanet. Instituttledelsen skal ha god oversikt over forskningen ved instituttet, være fødselshjelper til nye initiativ fra grunnplanet og ha et våkent øye i forhold til nye satsingsområder, programutlysninger og eksterne interessenter som kan tenkes å ville plassere oppdrag ved NFH.

- *Større satsinger ved NFH:* For tida er det etablert tre grupperinger som har fått eller jobber for en eller annen senterstatus ved NFH: MABCENT, ARCTOS, og MAREMA. Alle disse omfatter viktige forskningsfelt, men organiseringen og modenheten i disse sentra er ujevn. NFH har fulgt opp disse gjennom infrastrukturiltak over en tid for å sikre at disse initiativene får den forventede effekt. Etter hvert bør effekten av denne type satsing evalueres, og i fremtida må NFH være åpne for alternative initiativ som kan vise seg å inneha et potensial.
- *Organisering i mindre team:* Sammenlignet med store enheter kan mindre forskerteam (2-10 årsverk) vise til stor effektivitet i utnyttelsen av forskningsmidler, med lave administrative kostnader og høy publiseringstakt. NFH har flere slike internasjonalt anerkjente enheter, og disse kan styrkes ved bruk av enkle virkemidler. Ledere for slike mindre team kan gjennom interne prioriteringer settes i stand til å skape stimulerende forskningsmiljøer gjennom hovedfags- og doktorgradsstudenter, og ved å tiltrekke seg internasjonalt ledende gjesteforskere.

Utvalget vil også framheve enkelte andre områder hvor NFH bør satse i tida framover:

- *Utvikle unge forskere:* Demografien ved NFH tilsier at institusjonen vil gjennomgå en kraftig utskifting av vitenskapelig ansatte i løpet av en tidshorison på mellom fem og ti år. Dette faller i tid sammen med en tilsvarende utskifting ved flere andre norske universitetsmiljø, noe som kan føre til vansker for NFH med å rekruttere inn gode talenter nasjonalt. I lys av at det historisk har vært vanskelig å rekruttere inn forskere fra utlandet vil institusjonen selv måtte ta ansvar for å forberede denne overgangen gjennom en aktiv politikk for faglig skoloring av yngre forskere. Denne skoloringen må stimulere og videreutvikle konkurransementalitet, utholdenhet og evne til å innhente ekstern finansiering. NFH vil kunne fremme dette gjennom å opprette delfinansierte postdoktorstillinger supplert med egne prosjektmidler for yngre talentfulle forskere. En ordning med utenlandsopphold og internasjonale mentorer bør også vurderes i denne sammenheng.
- *Utvikling av nye fagfelt ved NFH:* Den faglige innretningen på forskningsaktiviteten ved NFH har forandret seg ved at nye større prosjekter er blitt finansiert over lengre tid og dermed gitt opphavet til ny kompetanse ved institusjonen. Nye føringene og prioriteringene av tematiske satsinger blir lagt av forskningsbevilgende myndigheter, og kombinert med egne utvikling innenfor fagene, er nye fagfelt under utvikling på bekostning av mer tradisjonelle tilnærminger. Som eksempler kan her nevnes utviklingen innenfor genetik, bioteknologi, oseanografi, modellering og teknologiske plattformer innen ressurs- og miljøforskningen. NFH bør gjennom flere virkemidler søke å ivareta behovet for strategiske faglige nyorienteringer.
- *Internasjonalisering:* Intern statistikk over utenlandsopphold for stipendiater og postdoktorer viser at svært få fagmiljø benytter seg av mulighetene av å sende forskere til fagmiljø i utlandet. NFH bør vurdere å benytte langt kraftigere

incentiver enn de som har vært anvendt frem til i dag, for på en effektiv måte å øke internasjonaliseringen og konkurranseevnen i vårt fagmiljø.

- *Innovasjon:* Marine råstoffer inneholder også mange spennende verdifulle og unike molekyler. Ved en kreativ kopling opp mot markedsføring, produktutvikling og økonomi vil NFH kunne spille en stadig mer sentral rolle i fremvekstene av nye marine næringer. NFH vil kunne spille en betydelig nasjonal rolle i en utvikling basert på en solid kompetansebasis om nye matvaretrender, verdikjeder i endring, kunnskapsservice, havbruk i vid forstand, bioteknologi og i marine bio-produkter innen næringsmidler, fôr, kosmetikk, og farmasi. NFH har nylig etablert en ordning for ”internship”, noe som har vist seg å fungere godt både for bedriftene og studentene. Imidlertid er det behov for en sterkere samhandling på FOU aktiviteter mellom bedrifter og universitetsmiljø.

5. Framtidig undervisningsorganisering ved NFH

Kvalitetsreformen, økt internasjonal mobilitet av en global studentmasse samt økt konkurranse fra hjemlige og utenlandske utdanningsinstitusjoner har ført til store utfordringer for NFHs organisering av studieporteføljen. Utvalget peker her på noen momenter som vi mener bør vurderes for fremtidens organisering av studieprogrammene.

- *Ansvarlige programstyrer med egne økonomiske midler:* Programstyrene ved NFH har i dag ansvar for oppfølging av studieprogrammene, herunder disiplinære program (i økonomi og biologi) og tverrfaglige program innen fiskerifag. Styret ved NFH har uttrykt misnøye med koordineringen mellom instituttene og programstyrene og har nå opprettet et undervisningsutvalg ved NFH som bindeledd. Det er spesielt de tverrfaglige programmene ved NFH som har vist seg vanskelig å koordinere. Instituttene eier kursene som inngår her uten å føle seg ansvarlig for helheten i de interdisiplinære tilbudene. En del av undervisningen som gis på tverrfaglige program er hentet fra disiplinære program og har ikke en tverrfaglig eller fiskerifaglig fokus. Programstyrene har ikke hatt et eget budsjett og har derfor kun fått mulighet til å velge fra kurs som instituttene har tenkt å sette opp til enhver tid.

Utvalgets forslag om en sterkere fokusering på marine vitenskaper ved fremtidens NFH bør støttes opp med andre tiltak for å ansvarliggjøre den koordinerende instansen for de tverrfaglige programmene. De disiplinære studieprogram vil sannsynligvis ikke stå overfor de samme koordineringsproblem som de som går på tvers av (nye) instituttgrenser. Derfor vil vi anbefale at det opprettes et programstyre per tverrfaglig program, og at disse programstyrene får midler til disposisjon. Her kan man tenke seg to ytterpunkter: 1) at programstyrene har et begrenset budsjett som brukes for å komplementere undervisningen fra instituttene; 2) at programstyrene gis midler som er tilstrekkelig til å bestille inn skreddersyde kurs som passer inn i programmets profil og læringsmål. Under punkt 1 kan man tenke seg at programstyrene kan bruke midler for å bestille inn relevante (gjeste)forelesninger som legger vekt på en tverrfaglig tilnærming, og som ikke ivaretas gjennom øvrige kurs. Punkt 2 har til hensikt å ansvarliggjøre programstyret ved å opptre som *bestiller* av kurs hos instituttene ved NFH og utenfor NFH, som da vil fungere som *utførere/leverandører*.

- *Engelsk som undervisningsspråk:* Fremtidens studentmasse vil sannsynligvis i økende grad komme fra andre land enn Norge. Den norske fiskerinæring har endret seg siden NFH ble etablert og man opplever en økende global interesse for norsk kunnskap om ressursforvaltning og nye områder slik som bio-prospektering. Fremtidens undervisningstilbud ved NFH må ta konsekvensene av dette ved å tilrettelegge for flere engelskspråklige program på masternivå. En del av arbeidet her – både med hensyn til rekruttering av studenter og gjennomføring av program - kan lettes ved å samarbeide med relevante utenlandske universitet om felles grader (joint degrees). NFH kan også vurdere engelskspråklige bachelorprogram på sikt, og i første omgang kan man undersøke denne muligheten ved å tilby enkelte kurs på engelsk. En samkjøring av kurs på IFM-studiet med liknende tilbud på bachelornivå i fiskerifag kan tenkes å være en tilnærming her (kurs i ressursøkonomi har blitt gjennomført på denne måten i 2007).
- *Å skille seg ut:* I fremtidens utdanningsmarked vil det være meget viktig at våre studieprogram skiller seg ut fra konkurrerende tilbud, og virker spennende og et naturlig valg for studenter av marine fag. En mulighet vil være å satse på et innebygd utenlandsopphold som en del av programmet, mens en annen mulighet vil være en innebygd arbeidserfaring. I begge tilfelle er det viktig med god tilrettelegging fra NFHs side slik at studentene ikke bruker mye tid på egen hånd for å finne egnede kurs ved utenlandske studiesteder eller egnede bedrifter for arbeidserfaring. Utvalget foreslår da at det (etter anbefaling fra programstyret) utarbeides målrettede avtaler med et fåtall universitet i utlandet hvor innpassing av kurs er forhåndsgodkjent. Videre foreslår vi at NFH utreder muligheten for at et semester med relevant arbeidserfaring med faglig oppfølging kan legges inn i noen studieprogram. Internshipordningen ved NFH og UVETTs lærlingerordning kan muligens danne et grunnlag her.
- *Desentraliserte utdanningstilbud:* Etterspørsel etter kunnskap er stor og voksende. Dagens teknologiske løsninger muliggjør en satsing på desentraliserte utdanningstilbud til miljø utenfor Tromsø enten som ordinære studieprogramfestede kurs eller skreddersøm. NFH bør utforske muligheter for å finansiere faste stillinger på denne måten slik at desentraliserte tilbud blir en integrert del av virksomheten og ikke tilfeldig og avhengig av ansattes velvilje. Eksperimentelle fag er selvsagt vanskelig å tilby desentralisert men man kan åpne for korte EVU kurs i områder hvor NFH har spisskompetanse.

6. Ressursbruk og finansiering

Finansiering

Den statlige finansieringsmodellen til universiteter og høyskoler er relativt oversiktlig. Det innebærer at det er rimelig lett å anslå budsjettene på bakgrunn av tidligere års produksjon. Ved Universitetet i Tromsø legges nå de to siste års produksjon til grunn for finansieringen av neste års budsjett. Med andre ord vil gjennomsnittet av produksjonen i 2006 og 2007 danne grunnlaget for 2008-budsjettet. Usikkerhetsmomentet i modellen er knyttet til størrelsen på basisbevilgningen. Her har trenden i de siste års statsbudsjett vært

at NFH er kuttet, både på grunn av etablering av nye tiltak ved Universitetet i Tromsø, men også som følge av et generelt rammekutt i sektoren. Eventuelle andre tilleggsmidler over statsbudsjettet er som oftest øremerket (f.eks nye rekrutteringsstillinger).

Tabell 8: Inntekter og utgifter per institutt av undervisning/veiledning i 2005

Institutt	Produksjon 2005	Genererte inntekter 2005	Utgifter 2005	Resultat Undervisnings- komponent
IAB	5275	3 165 000	5 842 200	-2 677 200
IMAB	2583	1 549 800	4 150 200	-2 600 400
ISAM	6487	2 594 800	2 686 800	-92 000
IFØ	10153	4 061 200	3 058 800	1 002 400

Ressursbruk²

Modellen som er gjengitt i Vedlegg 1 gir et grovt estimat på kostnader og inntekter knyttet til undervisnings-siden. Modellen viser at vi ikke isolert sett får inntekter nok over undervisnings-komponenten i finansieringsmodellen til å dekke kostnadene til vår undervisning. I 2005 var det kun IFØ som dekket ressursbruk på undervisning/veiledning gjennom tildelte undervisningsmidler. I denne sammenheng må man ikke glemme at NFH får en betydelig basisfinansiering, og det vil kanskje være rimelig å si at en del av basisfinansieringen også skal gå til å dekke kostnader til bruk av undervisningsressurser. Selv om undervisningen i eksperimentelle fag alltid vil være dyrere enn i de teoretiske fag, ser det ut til at personellkostnadene knyttet til undervisning på realfagssiden er for høy i forhold til inntektene. Uavhengig av en fusjon er NFH nødt til å sette i verk tiltak for enten å øke rekrutteringen av studenter på realfagssiden, eller å tilby færre kurs og programmer slik at timebruken knyttet til undervisning reduseres. (I gjennomsnitt kostet hver student vel 65 000 kr i ren undervisning og veiledning i 2005 på IAB og IMAB. I tillegg kommer utgifter til lab, feltarbeid, administrasjon og annen infrastruktur).

På den andre siden har realfagsinstituttene en betydelig høyere andel eksterne midler per vitenskapelig årsverk. Det samme gjelder for andel doktorgrader og publikasjonspoeng. Således genererer realfagssiden betydelig høyere inntekter gjennom den resultatbaserte forskningsfinansieringen enn samfunnsfagsinstituttene. Tildelte midler på bakgrunn av eksterne midler fra NFR og EU var i 2005 på 5 mill for IAB og 6,1 mill for IMAB, mens ISAM og IFØ hadde henholdsvis 1,6 mill og 1 mill.³

Tildelte midler fra publikasjonspoeng utgjør en mindre del av budsjettet til NFH. I 2005 utgjorde dette 600 000 for IAB, 160 000 for IMAB, 250 000 for ISAM og 120 000 for IFØ. Tildeling etter doktorgradsproduksjon vil etter hvert kunne utgjøre en større andel av NFHs budsjett. I 2005 hadde NFH en svak produksjon med 6 dr.grader, men i snitt har NFH hatt om lag 10 de senere årene. Dette tallet vil øke fremover, både på grunn

² I modellen over er det lagt til grunn oppgitt tidsbruk (pliktarbeid per institutt). Det er videre brukt en gjennomsnittlig timesats på 300 kr per time. Det er ikke tatt hensyn til dekningsbidrag (dekningsbidraget på realfagsinstituttene er betydelig høyere enn på samfunnsfagene). Inntekter fra studentutveksling er holdt utenfor. Det er brukt en vektet sats per studiepoeng på kr 400 på samfunnsfagsinstituttene og 600 kr på realfagsinstituttene.

³ Tildeling beregnet på bakgrunn av dagens satser for tildeling av EU- og NFR-midler, hhv. 0,75 kr og 0,34 kr per krone i forskningsbevilgning.

av økt omfang som følge av etableringen av ARCTOS forskerskole og MABCENT SFI, men også som en følge av en generell økning i antall doktorgradsstipendiater. Tildeling til NFH for dr.grader i 2005 var 1,36 mill fra IAB og 0,68 mill fra IMAB. ISAM og IFØ hadde ingen dr. grader i 2005.

7. Navnespørsmålet

I NFHs 35-årige historie har navnevalget vært en tilbakevendende problem. NFH ble startet med ambisjon om å være en nasjonal institusjon, etter modell av NLH. Nå vil det være delte oppfatninger om i hvilken grad NFH har klart å fylle den nasjonale målsetting, men navnet har i en rekke sammenhenger trolig gitt NFH større publisitet og ressurser enn om NFH hadde vært et ordinært fakultet. Spesielt i engelsk versjon (the Norwegian College of Fishery Science) har institusjonen seilt under et nasjonalt flagg, som har gitt god uttelling i en rekke sammenhenger.

Når navnespørsmålet nå bringes opp igjen, har det bl.a. sammenheng med at flere miljøer ved NFH ikke er komfortable verken med "fiskeri" eller "høgskole". Hvis den disiplinære delen av økonomimiljøet trekkes ut av NFH (som i alternativ 3.1 og 3.2) vil NFH som "merkevare" ikke lenger bidra til å ekskludere studenttilgangen innen økonomisk-administrative fag, slik flere studenter og ansatte har hevdet. Mange av biologene har hatt et annet utgangspunkt, hvor det er *høgskolenavnet* som har vært ansett som problematisk. Dette fordi navnet gir assosiasjon med fiskerfagskole og ikke klart nok markerer at NFH er en institusjon på universitetsnivå.

Uansett tilnærming vil det være sterke syn på navnet, ettersom det har tatt 35 år å innarbeide navnet NFH og mange, både ansatte og studenter, gir uttrykk for at navnet bør beholdes som i dag. Utvalget vil mene at et eventuelt navneskifte vil være avhengig av hva som blir innholdet av det nye NFH. Hvis virksomheten fortsetter omtrent som i dag, eventuelt uten en del av økonomene, vil det trolig være lite å hente med et navneskifte. Hvis derimot alternativet 3.1 realiseres vil et navneskifte kunne være berettiget. Det er her grunn til å minne om at navneskifter ikke nødvendigvis er negativt. Da NLH skiftet navn til UMB, økte studenttilgangen vesentlig og UMB reflekterer i dag på en bedre måte hva institusjonen faktisk holder på med.

Hva en ny institusjon eventuelt skal hete er foreløpig uklart. Fakultet for Marin vitenskap, alternativt vitenskaper (Faculty of Marine Science(s)) har vært foreslått flere ganger. Til det er å si at navnet vil fungere godt på norsk men at det engelske navnet vil plassere oss i rekken av standardiserte universiteter med sine "faculty of marine science(s)", uten "flagget" som markeres via "Norwegian". En løsning ville derfor være; the Norwegian University College of Marine Sciences. Fortsatt er det uklart om NFH vil kunne beholde "Norges" hvis "fiskerihøgskole" endres til "fakultet for marine vitenskaper" eller "fakultet for marine næringer".

Utvalget vil tilrå at navnespørsmålet utsettes inntil organisasjonsmodellen er valgt, og at innholdet i den nye institusjonen får prege hva institusjonen skal hete.

8. Alternativ løsning hvis ikke fusjon

Hvis det ikke skulle bli noe av den foreslåtte fusjonen mellom UiT og HiT vil den opprinnelige problemstillingen tilknyttet økonomifaget langt på vei falle bort. AFI har gjort det klart at en del-fusjon (deler av AFI + økonomi-miljøet ved NFH) ikke er aktuell politikk. Men selv uten fusjon vil NFH stå overfor mange av de samme problemstillinger

som er reist tidligere og som er beskrevet mer i detalj i kapittel 3. NFH står ved et veiskille, hvor det er åpenbare behov for å gjøre noen strategiske grep, både med hensyn på studieprofil, forskningsprofil, og med tanke på mulige samarbeidspartnere. Utvalget er derfor av den oppfatning at styret ved NFH og deretter styret for UiT bør behandle de innspill som er skissert i utredningen (se del 10). Selv uten en reorganisering av økonomimiljøet vil det være viktige grep som NFH og UiT kan gjøre, med sikte på å posisjonere NFH og UiT i forhold til den stadig sterkere konkurransen om studenter og forskningsmidler.

9. Forholdet til fiskeri og oppdrettsnæringa

Som beskrevet i innledningen (del 1) ble NFH opprettet som et svar på et langvarig arbeid om å få etablert en egen nasjonal forsknings- og undervisningsinstitusjon for fiskerinæringa. Selv om selve fiskerinæringa har endret karakter, og videre at de marine næringer i dag er betydelig utvidet (med oppdrett og marin bioteknologi) er det stadig en forventning i disse miljøene om at NFH kan bidra både forsknings- og undervisningsmessig.

Mens behovet i det private næringsliv i større grad går i retning av ”spesialister” er det fortsatt behov for ”generalister” innen administrasjon og forvaltning. Nye NFH bør ta sikte på å dekke begge behov. I tillegg kommer at slik kompetanse etter hvert er en betydelig eksportvare, hvor det i mange andre land er en betydelig etterspørsel etter den type kompetanse som produseres ved NFH. Selve utdanningen ved NFH må også sees i et slikt perspektiv, ved at mange land, spesielt utviklingsland, ønsker å få flere av sine kandidater utdannet ved norske institusjoner som arbeider innen det marine feltet. Dette kan skje enten ved NFH, ved engasjement via NORAD (som i Vietnam og i Namibia) eller ved utviklingen av felles grader basert på ulike typer av sandwichmodeller.

Da Stortinget i 1972 (1987) bestemte at NFH skulle lokaliseres til UiT var det bl.a. for å gi UiT en nasjonal oppgave, som også var godt forankret i regionens eget næringsliv. En eventuell nedbygging eller eliminering av NFH ved UiT vil følgelig være et brudd både med politiske og næringsmessige forventninger, noe som vil bidra til at UiT og NFH mister legitimitet, både nasjonalt og i landsdelen.

Utvalget har valgt å se på utfordringen som ble gitt UiT i 1972 /1987 med nye øyne, i lys av endringer både i næringa og i det utdanningspolitiske landskapet. Forsknings- og utdanningsbehov vil i dag være forskjellig fra de som dominerte i 1972. Utvalget mener likevel UiT og NFH fortsatt har en sterk forpliktelse både til Stortingets vedtak og til de mange som etterspør forskningsbasert kunnskap. Dette er en utfordring som bare er styrket ved de siste års utvikling og fokus på nordområdene. En eventuell fusjon med HiT åpner i tillegg nye muligheter, som utvalget mener bør møtes på en mest mulig offensiv måte.

10. Utvalgets anbefalinger

1. Hvis fusjonen med HiT gjennomføres som planlagt vil utvalget anbefale at NFH utbygges videre, men med en klarere profil mot *marine næringer*. Visjonen må være å gjøre NFH til *en ledende marin institusjon, som har forskning på toppnivå og med et utdanningstilbud som få andre institusjoner kan konkurrere med*. Samtidig skal NFH være en interessant og spennende arbeidsplass for studenter og ansatte, både vitenskaplig, teknisk og administrativt personell.

2. Det innebærer at de rent økonomifaglige studietilbud og tilhørende forskning organiseres utenfor NFH, enten i regi av Juridisk fakultet, via SV-fakultetet eller som en tverrfakultær "Business School". Det medfører en oppdeling av dagens økonomimiljø, slik det er organisert innen rammen av IFØ. Dette er den løsning som best viderefører NFH som en tverrfaglig institusjon, samtidig som økonomimiljøet gjøres mer synlig gjennom en egen Business School.
3. En slik løsning vil seinere kunne bygges ut, både mot eksisterende fagmiljøer ved UiT og mot andre miljøer ved AFI (HiT). Ved økt satsing på det marine vil det være naturlig at alle biologiske forskningsmiljø ved UiT som arbeider med marine problemstillinger i vid forstand integreres i NFH, mens AFI vil kunne bidra både innen nautikk og ingeniør.
4. Den løsning som er skissert av Tenkegruppen for økonomi (alternativ 3.2) har i første rekke fokusert på *økonomifaget*, mens utvalget har hatt fokus på *NFH som institusjon og på forsknings- og utdanningsbehov i de marine næringer*. Utvalget kan derfor ikke anbefale Tenkegruppens løsning (alternativ 3.2).
5. Hvis økonomistudiene organiseres som en egen Business School med en egen administrativ overbygning (og egen fysisk lokalisering), vil studiene trekke veksler på fagfolk fra flere fakulteter. Innen rammen av en *flerfaglig Business School* kan økonomene like gjerne være tilknyttet NFH som ethvert annet fakultet. Utvalget ser ikke dette som noen ideell løsning, men likevel langt å foretrekke framfor alternativ 3.2.
6. For å lykkes i fremtiden er det viktig at NFH organiserer sin forskning på en måte som møter fremtidens krav til kvalitet og med et klart faglig fokus på sektorer der en har kompetansemessige fortrinn. Etter utvalgets mening bør forskning ved NFH derfor organiseres etter følgende overordnede prinsipper:
 - *Strategisk forskningsledelse* ved instituttene med hovedansvar hos de ansatte instituttledere.
 - *Større satsinger* ved NFH som MABCENT, ARCTOS, og MAREMA bør evalueres etter en tid og styret bør også åpne for nye initiativ som kan motta spesielle infrastrukturtiltak i en startperiode.
 - *Organisering i mindre team*. Ledere for slike team kan gjennom interne prioriteringer settes i stand til å skape stimulerende forskningsmiljøer.
 - *Utvikle unge forskere* som vil kunne møte den store utskifting av fagpersonell ved NFH og andre universiteter 5-10 år fram i tid. NFH vil kunne fremme dette gjennom å opprette delfinansierte postdoktorstillinger supplert med egne prosjektmidler for yngre talentfulle forskere.
 - *Utvikling av nye fagfelt*. NFH bør sikre behovet for konsolidering og modernisering av kjernefagene gjennom strategisk faglig nyorienteringer.
 - *Innovasjon*. NFH vil kunne spille en stadig mer sentral rolle i fremveksten av nye marine næringer gjennom en solid kompetansebasis om nye matvaretrender, verdikjeder i endring, kunnskapsservice, havbruk i vid forstand, bioteknologi og i marine bio-produkter innen næringsmidler, fôr, kosmetikk, og farmasi. Det fordrer en sterkere samhandling på FOU-aktiviteter mellom bedrifter og universitetsmiljø.

- *Ansettelsespolitikk.* De institutter som klarer å sikre store forskningsbevilgninger/utredningsoppdrag må få anledning til å tilsette ytterligere personale, både på forskningssiden og som teknisk personell.
7. Kvalitetsreformen, økt internasjonal mobilitet av en global studentmasse samt økt konkurranse fra hjemlige og utenlandske utdanningsinstitusjoner har ført til store utfordringer for NFHs organisering av studieporteføljen. Utvalget peker her på noen momenter som vi mener bør vurderes for fremtidens organisering av studieprogrammene.
 - *Ansvarlige programstyrer* med egne økonomiske midler
 - *Større bruk av engelsk* som undervisningsspråk for å tiltrekke seg utenlandske studenter. Utvikling av "joint degrees"
 - *Økt differensiering* ved at NFH utvikler studier med innebygd utenlandsopphold og trainee-ordning i utvalgte bedrifter.
 - Videre utvikling av *desentraliserte utdanningstilbud*
 8. Utvalget forventer at nåværende finansieringssystem vil fortsette og videreutvikles, dvs. hvert enkelt institutt vil i stor grad bli ansvarlig for sin egen inntjening ut over grunnbevilgning. Det vil fortsatt være NFH-styrets ansvar, sammen med UiT-styret, å sikre et minimum av *flerfaglig/tverrfaglig forskning*.
 9. Utvalget vil, etter å ha analysert ressursbruken ved NFH, påpeke at institusjonen samlet bruker for store ressurser på relativt smale kurs for relativt få studenter. En videre rasjonalisering av linjevalg og utdanningsretninger må gjennomføres for å sikre tid og midler til NFHs prioriterte *forskningsområder*. Det forutsettes videre at NFHs strategiplan fra 2005 revideres og at prioriteringene gjøres klarere, ved også å knytte økonomiske ressurser til prioriterte mål.
 10. NFH-navnet er i mange sammenhenger godt innarbeidet og det er umiddelbart vanskelig å komme fram med et bedre navn. Spesielt gjelder det den engelske varianten (the *Norwegian College of Fishery Science*) som i utlandet ofte gir en ekstra bonus. Utvalget mener likevel at NFH bør signalisere en større åpenhet i forhold til marine studier/marin næringsutvikling. På engelsk vil en mulig løsning kunne være *the Norwegian University College of Marine Sciences*. Utvalget vil imidlertid anbefale at spørsmålet om navneskifte utsettes til etter at fusjonen er gjennomført og at en dermed har større oversikt over hva NFH skal drive med i tida framover.
 11. Selv om fusjonen skulle bli stanset, vil utvalget anbefale at de grep som skisseres i utredningen gjennomføres. Både fiskeri- og havbruksnæringa og forsknings- og studiesituasjonen har endret seg dramatisk siden NFH ble etablert i 1972 og NFH trenger i dag en ny strategi for å videreutvikle det som er etablert i løpet av 35 år.
 12. Også med et nytt NFH (eventuelt med et annet navn) vil det være store forventninger i det marine miljø med hensyn på hva NFH kan bidra med, både i form av forskning, undervisning og formidling. En nedbygging av NFH vil medføre redusert legitimitet for UiT/NFH, både nasjonalt og regionalt. Utvalget mener UiT og NFH er best tjent med å utvide ansvarsområdet til *marine næringer* og deretter spisse denne kompetansen, både forsknings- og undervisningsmessig. Utviklingen i og av nordområdene bare forsterker behovet for en slik satsing. En eventuell fusjon med HiT åpner i tillegg nye muligheter, som utvalget mener bør møtes på en mest mulig offensiv måte.

Utvalgets fremlegger en enstemmig rapport.

Tromsø 3. september 2007

Bjørn Hersoug

Terje Aspen

Derek Clark

Olaf Styrvold

Kurt Tande

Johnny Stikholmen

Vedlegg 1: Finansieringsmodell

Modellen består av 4 komponenter:

1. Resultatbasert undervisningsfinansiering

NFH får tildelt:

20 % av stp. produksjon

362,5 kr per stp. Ba. samfunnsfag

437,5 kr per stp. Ba. realfag og
fiskerifag

512,5 kr per stp. Ma. samfunnsfag

725,0 kr per stp. Ma. realfag

6000 kr per utvekslingsstudent (ut/inn)

2. Resultatbasert forskningsfinansiering

Dr. grad kr 340 000 per grad

NFR-midler 0,34 kr per NFR-krone

EU-midler 0,75 kr per EU-krone

Per publikasjonspoeng kr 28 800

3. Strategisk forskningsfinansiering

Rekrutteringsstillinger (etter tildeling)

Vitenskapelig utstyr (etter tildeling)

Strategiske midler (etter tildeling)

4. Basisbevilgning

42 % av totalen i 2008.